

13. Самоукина Н.В. Психология и педагогика профессиональной деятельности / Н.В. Самоукина. – М: Психотерапия, 2000. – 384с.

14. Шафигубдинова М.Р. Взаимосвязь родительских отношений и профессионального самоопределения старшеклассников /М.Р. Шафигубдинова // Практический психолог, 2005. – №4. – С.16-23.

АННОТАЦИЯ

СИСТЕМА ДЕТСКО-РОДИТЕЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ КАК ФАКТОР ВЗАИМОСВЯЗИ МЕЖДУ ПРОФИЛЬНЫМ САМООПРЕДЕЛЕНИЕМ СТАРШЕКЛАСНИКОВ И ТИПАМИ РОДИТЕЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ

В статье рассматриваются особенности профильного самоопределения старшеклассников и факторы, которые тормозят или стимулируют этот процесс. Освещается роль семьи, детско-родительских отношений, стилей семейного воспитания в формировании личности старшего школьника и их связь с профильным самоопределением старшеклассников.

Ключевые слова: профильное самоопределение, юношеский возраст, возрастной кризис, идентичность, детско-родительские отношения, семейное воспитание.

THE SUMMARY

CHILD-PARENTS RELATIONSHIPS SYSTEM AS A FACTOR OF INTERRELATION BETWEEN UPPER-FORMERS' PROFESSION-ORIENTED SELF-DEFINITION AND TYPES OF FAMILY RELATIONSHIPS.

The article is devoted to the peculiarities of upper-formers' profession-oriented self-definition and factors that promote or put a brake on the process. The role of the family, child-parents relationships, styles of family upbringing in the formation of the Personality of upper-former as well as their connection to upper-formers' profession-oriented self-definition are enlightened.

Key-words: profession-oriented self-definition, adolescent age, age crisis, identity, child-parents relationships, family upbringing.

УДК 373.2.013.75

ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

ГАРДУБЕЙ М.В., БАРНА Х.В.
Мукачівський державний університет

Стаття присвячена розкриттю сутності експерименту як засобу організації науково-пізнавальної діяльності молодших дошкільників. Виокремлено етапи розвитку експериментальної діяльності у дошкільному закладі.

Ключові слова: предметно-маніпулятивна діяльність, орієнтовно-дослідницька (пошукова) діяльність, експеримент, молодший дошкільний вік.

Згідно з діяльнісною парадигмою в освіті, розвиток особистих якостей та психічних процесів дошкільника відбувається паралельно з оволодінням практичними навичками, прийомами пошукової діяльності. Таким чином, в оновленому реформованому дошкільному навчальному закладі дитина повинна оволодіти знаннями та практичними навичками. Молодший дошкільний вік є найбільш сенситивним для формування означених якостей, оскільки саме в цьому віці відбувається становлення мотиваційної, діяльнісної та когнітивної сфер особистості.

Теоретичні основи експериментування як методу висвітлені в роботах Г. Беленької, М. Под'якова, психологічні передумови експериментальної діяльності широко представлені в працях Б. Ананьєва, Л. Виготського, Д. Ельконіна, З. Істоміної, О. Леонтєва, Г. Люблінської.

Метою даної статті є обґрунтування доцільності використання засобу експериментування в процесі пошукової діяльності молодших дошкільників.

Виклад основного матеріалу статті. Практичний взаємозв'язок дошкільників з довкіллям забезпечує становлення світогляду дошкільника, розвитку його ціннісних орієнтацій. Психологами доведено, що у дітей перших чотирьох років мислення наочно-дійове, саме тому педагогічний процес у дошкільному закладі повинен будуватися на практичних і наочних методах. Важливу роль у цьому відіграє науково-пізнавальна діяльність молодших дошкільників, яка в цей період має форму експериментування. Розвиток особистості залежить від рівня безкорисливої допитливості, від бажання пізнавати нове, підґрунтя якого закладають ще у молодшому дошкільному віці.

На сьогоднішній день методика організації дитячого експериментування в молодшому дошкільному віці розроблена недостатньо. Це обумовлено багатьма причинами: недостатньою теоретичною розробленістю питання, малою кількістю літератури з цього приводу і, найголовніше, відсутністю мотивації педагогів до цього виду діяльності. Як наслідок, розвиток дитячого експериментування, а особливо експериментування молодших дошкільників, у практиці роботи дошкільного закладу відбувається дуже повільно.

Проте багато вчених приковують увагу до унікальності цього виду діяльності, який може виступати засобом, методом та формою навчання, виховання та розвитку, і особливо підкреслюють його вплив на різноманітні якості особистості та психічні процеси дитини.

На думку М. Под'якова, у експериментальній діяльності дитина виступає як своєрідний дослідник, який самостійно впливає різними способами на навколишні явища і предмети для ефективнішого їх пізнання і освоєння. Під час експериментальної діяльності створюються ситуації, які дитина вирішує за допомогою досліду і, аналізуючи, робить висновок, самостійно пізнаючи той або інший закон чи явище [10, с. 107].

Потреба дитини в нових враженнях лежить в основі виникнення і розвитку невичерпної орієнтовно-дослідницької (пошукової) діяльності, спрямованої на пізнання навколишнього світу. Чим різноманітніше і інтенсивніше пошукова діяльність, тим більше нової інформації отримує дитина, тим швидше і повноцінніше вона розвивається.

Пошукова діяльність принципово відрізняється від будь-якої іншої тим, що образ мети, що визначає цю діяльність, сам ще не сформований і характеризується невизначеністю, нестійкістю. У ході пошуку він уточнюється, прояснюється. Це накладає особливий відбиток на усі дії, що входять в пошукову діяльність: вони надзвичайно гнучкі, рухливі і носять пробний характер [11, с. 56].

М. Под'яков виділяє **два основних види орієнтовно-дослідницької (пошукової) діяльності** у дошкільнят.

Перший характеризується тим, що активність в процесі діяльності повністю виходить від самої дитини. Вона виступає як її повноцінний суб'єкт, самостійно будує свою діяльність: ставить її мету, шукає шляхи і способи їх досягнення тощо. У цьому випадку дитина в діяльності експериментування задовольняє свої потреби, свої інтереси, свою волю.

Другий вид орієнтовно-дослідницької діяльності організується дорослим, який виділяє суттєві елементи ситуації, навчає дитину певним алгоритмам дій. Таким чином, дитина отримує ті результати, які були заздалегідь визначені дорослим [9].

Поширеним в зарубіжній педагогіці є розуміння дослідного навчання як навчання, при якому дитина ставиться в ситуацію, коли вона сама опановує поняттями і підходами до вирішення проблем в процесі пізнання, більшою чи меншою мірою організованого (що направляється) педагогом.

Головне завдання дошкільного закладу - підтримати і розвинути у дитини інтерес до досліджень, відкриттів, створити необхідні для цього умови.

Методичні рекомендації щодо проведення занять із використанням експериментування зустрічаються в роботах різних авторів: С. Миколаєва, М. Под'якова, Ф. Сохіної та ін. Вони пропонують організувати роботу так, щоб діти могли повторити експеримент, який показав дорослий, могли спостерігати, відповідати на запитання, використовуючи результат експериментів. За такої форми організації діяльності дитина оволодіває експериментуванням як видом діяльності, і ті дії мають репродуктивний характер.

Цікавим є досвід А.Іванової, яка визначає велику роль впливу експериментів на розвиток творчих здібностей та формування уявлень про зміцнення здоров'я [6, с. 5].

Л.Виготський неодноразово підкреслював, що природа експериментування споріднена з природою предметно-маніпулятивної діяльності. Тому цей метод найбільше відповідає віковим особливостям дітей молодшого дошкільного віку і є практично єдиним засобом пізнання світу. За використання цього метода навчання виступали такі корифеї педагогіки, як Я.Коменський, І.Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, К.Ушинський.

Особливий інтерес викликають роботи Г.Беленької, яка, аналізуючи розвиток пізнавальних інтересів та допитливості дітей у процесі експериментування, акцентує увагу на молодшому дошкільному віці. Дослідниця зазначає, що в цьому віці виникає низка психологічних передумов для розвитку експериментальної діяльності. Для дітей 3-4 років притаманна висока пізнавальна активність, допитливість. Малюки цього віку можуть подовгу розглядати те, що їх зацікавило: спостерігати явища та об'єкти природи, зацікавлено ставитись до власного тіла. Однак дітям цього віку притаманний ситуативний ненавмисний характер діяльності. Молодші дошкільнята ще не вміють співвідносити результат і умови діяльності, відстежувати процес досягнення мети. Саме тому в молодшому дошкільному віці мова може йти про проведення експериментів, а не дослідів [4]. Зазначимо, що інтерпретація понять „дослід” і „експеримент” є неоднозначною в психолого-педагогічній та методичній літературі.

Згідно з словником іншомовних слів, слово “експеримент” походить від грецької мови “εxperimentum”, що перекладається як “спроба”, “дослід”. Отже, експеримент визначається як науково поставлений дослід, спостереження об'єкта в спеціально створених умовах, що дозволяють слідкувати за перебігом явища та багаторазово відтворювати його. За енциклопедичним словником, експериментом є чуттєво-предметна діяльність у науці, в більш вузькому значенні – дослід, відтворення об'єкту пізнання, перевірка гіпотези [4]. Очевидно, що такий підхід ототожнює поняття “дослід” та “експеримент”. Проте існує інша думка, згідно з якою експериментування і дослідження є зовсім різними видами діяльності (Г.Беленька). Так, **експериментування є маніпулятивною діяльністю дитини з об'єктами чи явищами оточення, що приводить до пізнання дитиною їх властивостей.** При цьому знання виступають суміжним продуктом практичної ситуативної діяльності. На відміну від цього, дослідницька діяльність відрізняється наявністю чіткої мети та гіпотези. Дослід має чітку структуру, його можна відтворити, знаючи умови

проведення; він потребує від дитини високого рівня розвитку таких розумових операцій, як узагальнення, систематизація знань [2].

Експериментування пронизує всі сфери дитячого життя, воно є основою будь-якого знання, без нього будь-які поняття – сухі абстракції,

А.Іванова вказує на те, що експерименти класифікують за різними ознаками: за місцем проведення (на ділянці, у групі), за кількістю дітей (індивідуальні, групові, фронтальні), за характером включення їх у педагогічний процес (випадкові, заплановані), за кількістю (епізодичні, систематичні), за місцем у циклі, за характером мислення операцій (констатувальні, порівняльні, узагальнюючі), за характером об'єкта (з рослинами, тваринами, неживою природою, людиною) [6, с. 17].

Безумовно, експериментальна діяльність, як і будь-яка інша має спиратися на певні принципи. Визначимо ці принципи, спираючись на педагогічний досвід Н.Горопахи:

- принцип відповідності потребам і завданням інтересів дитини;
- принцип врахування індивідуальних особливостей психічного розвитку;
- принцип доступності;
- принцип активізації самостійності;
- принцип безпечності.

Очевидно, що більшість цих принципів базується на загальнодидактичних, але виокремлено і специфічний: принцип безпечності. Перший принцип реалізується через врахування потреб дітей у доступних видах діяльності: побутовій, навчальній. Дітям можуть бути надані широкі можливості для апробування своїх сил та реалізації можливостей. Другий – через диференціацію форм організації експериментальної діяльності та методів впливу на дитину з боку вихователя. Третій принцип реалізується шляхом побудови вихователем усієї роботи з дітьми на основі змісту програми навчання і виховання дітей дошкільного віку, адекватності завдань обраному змісту експериментування та віковим можливостям молодших дошкільнят. Четвертий принцип – через надання дитині можливості вибору змісту та процедури експериментальної діяльності, вихователь не нав'язує свого плану дій. П'ятий принцип – принцип безпечності – обумовлює створення безпечних умов для експериментування. Також дослідниця визначає умови ефективної організації експериментування молодших дошкільників: підготовка матеріалів та обладнання для експериментування, стимулювання пізнавальної активності дітей щодо дослідження об'єктів природи, надання початкової системи знань та приведення у систему емпіричних уявлень дітей про об'єкти та явища природи [5, с. 34].

Такі дослідники як Г.Беленька, Н.Виноградова, Н.Лисенко, Н.Кот визначають дві групи методів керівництва експериментальною діяльністю дошкільників: *безпосередні* (прямі) *методи* – залучення до спільних дій за вихователем, запрошення до обстеження обладнання, допомоги в його розміщенні, виконання доручень; *опосередковані методи* – організація розмов та бесід з дітьми за результатами спостережень в природі, ігри з природним матеріалом, праця у квітниках, побутова діяльність дітей, залучення до міркувань.

Важливими для нашого дослідження є форми організації експериментування в ДНЗ, висвітлені у роботі С.Кулачківської та С.Ладивір, які визначають індивідуальну роботу та підгрупову роботу з дітьми. На думку дослідниць, фронтальна форма організації експериментування не ефективна на етапі молодшого дошкільного дитинства, оскільки вихователь не має можливості приділяти увагу всім дітям [7, с. 22].

Г. Беленькою було виокремлено такі етапи розвитку експериментальної діяльності:

I. Маніпулятивно-експериментальна діяльність

Характерними ознаками є:

- безсистемність;
- ситуативність;
- залежність від матеріалу та наявних засобів пізнання.

Значення:

- розвиток відчуттів дитини;
- емпіричне (спирається на досвід) пізнання загальних зовнішніх властивостей об'єктів.

II. Цілеспрямоване експериментування

Характерні ознаки:

- цілеспрямованість у пізнанні;
- прагнення до перетворення об'єкта різними засобами;
- це період спроб та помилок у пізнанні. Відсутність у дитини умінь прогнозувати наслідки своїх дій.

Значення:

- розвиток мисленнєвих процесів;
- розширення обсягу знань про об'єкти та явища навколишнього світу;
- пізнання внутрішніх властивостей об'єкта.

Нескладне експериментування

Мета - збудити емоційний пізнавальний відгук на різноманітні явища й об'єкти, активізувати пізнавальні процеси у дітей та ознайомити їх із засобами пізнання (мовлення, пошукові дії).

Завдання для дорослих на цьому етапі

— підібрати доступну віковій дитини інформацію про явище, об'єкт, яка могла б здивувати її, бо саме здивування веде до зацікавленості, концентрує увагу дитини на об'єкті дослідження, спрямовує процес пізнання.

Цілеспрямоване експериментування

Завдання - засвоєння дошкільниками системи початкових знань, пробудження в них бажання пізнавати, милуватися і насолоджуватися довкіллям як цінністю, висловлювати свої міркування та почуття від спілкування з ним, фіксувати їх різними засобами.

III. Власне дослідницька діяльність

Виникає в старшому дошкільному віці на основі попередніх знань.

Характерні ознаки:

- дитина діє відповідно до схем, що визначають умови й зміст діяльності;
- має усвідомлену мету й гіпотезу (власне припущення);
- дослід є засобом уточнення і розширення раніше засвоєної інформації;
- діяльність потребує спеціально створених умов та обладнання.

Знаючи умови проведення дослідів, його можна повторити, оскільки він має чіткий алгоритм.

Значення:

- структурування знань у систему;
- розуміння зв'язків в системі, між системами в часі;
- розвиток пізнавальних інтересів та психічних процесів мислення, мовлення, пам'яті, уваги, уяви [3, с. 58].

Характерними ознаками дослідницької діяльності є такі: дитина має усвідомлену мету й гіпотезу (власне припущення); дослід є засобом уточнення і розширення раніше засвоєної інформації; діяльність потребує спеціально створених умов та обладнання [3, с. 59].

Згідно з дослідженням Л. Прохорової, експериментальна діяльність дошкільників має такі етапи:

1. Проблемна ситуація.
2. Мета.
3. Висунення гіпотез.
4. Перевірка припущення.
5. Якщо припущення підтвердилося: формулювання висновків (як вийшло).
6. Якщо припущення не підтвердилося: виникнення нової гіпотези, реалізація її у дії, підтвердження нової гіпотези, формулювання висновків (як вийшло).

Під час експериментування дитині потрібно відповісти на такі запитання:

Як я це роблю?

Чому я це роблю саме так, а не інакше?

Навіщо я це роблю, про що хочу дізнатися? Що зрештою вийшло? [12, с. 9].

За дослідженнями Н. Яришевої, визначаються такі етапи експериментальної діяльності:

Перший етап — підготовка дітей до пошукової діяльності

- 1) Виявлення знань дітей про певні об'єкти та явища
- 2) Створення атмосфери зацікавленості
- 3) Планування досліду

Другий етап — початок експерименту

- 1) Висування гіпотез (припущень)
- 2) Обговорення умов проведення досліду (умови мають бути однакові, окрім однієї, щоб забезпечити «чистоту» досліду)
- 3) Підготовка спеціального обладнання

Третій етап — перебіг досліду та подальший обмін думками

- 1) Виконання досліду
- 2) Фіксування результатів

Четвертий етап — заключний

- 1) Обговорення отриманого результату
- 2) Висновки. При цьому початкові припущення підтверджують або спростовують [13].

І. Паршукова розробила структуру спеціальних занять з експериментування для дошкільників.

1. Постановка дослідницького завдання у вигляді того або іншого варіанта проблемної ситуації.

2. Уточнення правил безпеки життєдіяльності під час експериментування.

3. Складання та уточнення плану дослідження.

1. Вибір обладнання, самостійне його розміщення дітьми в зоні дослідження.

2. Розподіл дітей на підгрупи, вибір ведучих, які допомагають організувати однолітків й коментують хід і результати спільної діяльності у підгрупах.

3. Аналіз та узагальнення отриманих дітьми результатів експериментування.

Ефективність експериментування забезпечується також і урахуванням методологічних вимог до його підготовки та проведення. М. Под'яков виокремив різновиди експериментів у залежності від характеру діяльності: випадкові експерименти, заплановані, експеримент-відповідь на дитяче запитання. Він вважає, що і вимоги до кожного з них відрізняються. Насамперед, випадкові експерименти не потребують спеціальної підготовки, вони проводяться експромтом у тій ситуації, яка склалась на той момент, коли діти побачили щось цікаве. Однак це не означає, що випадкові експерименти дуже прості, вихователь повинен мати ґрунтовну базу знань із

біології, географії тощо. Отже, підготовка до випадкових експериментів – це постійна самоосвіта вихователя.

Підготовка до запланованих експериментів починається із з'ясування актуальних дидактичних або виховних задач. Потім обирається об'єкт, який відповідає відповідним завданням. Педагог звертає увагу на об'єкт та повідомляє дітям завдання. Під час роботи не треба вимагати від дітей ідеальної тиші, діти повинні промовляти власні дії. Тривалість експерименту визначається працездатністю дітей. Експерименти-відповіді на дитячі запитання потребують надання пріоритету самостійних дій, тобто вихователь пропонує дитині спочатку самостійно відповісти на своє запитання за допомогою експерименту. Якщо дитина не в змозі, педагог допомагає їй. Не менш важливим фактором є дотримання структури експерименту. На етапі молодшого дошкільного віку він складається з трьох етапів

На першому етапі вихователь звертає увагу дітей на об'єкт, надає інструкції щодо виконання роботи. Другий етап – це виконання якихось дій з об'єктом. Третій етап – діти у мовленні висловлюють враження від експериментування.

Дитяче експериментування тісно пов'язане з іншими видами діяльності - спостереженням, розвитком мови (вміння чітко висловити свою думку полегшує проведення досвіду, в той час як поповнення знань сприяє розвитку мовлення).

Експериментальна діяльність дошкільників пов'язана із сенсорним розвитком, оскільки пізнання в процесі експериментування починається зі сприймання предметів та явищ, стає результатом їх перетворення. Чуттєве пізнання має особливо важливе значення в дошкільному дитинстві, оскільки цей період найсприятливіший для формування і вдосконалення органів чуття, нагромадження уявлень про світ [8, с. 32].

Потреба дитини в нових враженнях лежить в основі виникнення і розвитком невичерпною орієнтовно-дослідницької (пошукової) діяльності, спрямованої на пізнання навколишнього світу. Чим різноманітніше і інтенсивніше пошукова діяльність, тим більше нової інформації отримує дитина, тим швидше і повноцінніше вона розвивається.

Аналогічні взаємини виникають між експериментом і працею. Праця (наприклад, обслуговування) може і не бути пов'язаною з експериментуванням, але експериментів без виконання трудових дій не буває [6, с. 9].

Зазначені зв'язки двосторонні. З одного боку, наявність у дітей трудових навичок і навичок спостереження створює сприятливі умови для експериментування, з іншого - експериментування, особливо що викликає у дитини великий інтерес, сприяє розвитку спостережливості і формуванню трудових навичок. Експериментування пов'язано і з іншими видами діяльності - читанням художньої літератури, з музичним та фізичним вихованням, але ці зв'язки виражені не настільки сильно [6, с. 10].

Дитяче експериментування є хорошим засобом інтелектуального розвитку дошкільників, робить позитивний вплив на емоційну сферу дитини, на розвиток творчих здібностей, на зміцнення здоров'я за рахунок підвищення загального рівня рухової активності.

Висновки. Таким чином, нами обґрунтовано положення про те, що організація експериментування стимулює навчально-пізнавальну діяльність молодшого дошкільника. Відповідно, головним завданням ДНЗ є створення педагогічних умов та забезпечення розвитку пізнавальних інтересів і потреб молодших дошкільників, а також формування в них умінь оволодівати способами розв'язання пізнавальних задач та самостійно їх знаходити. Велика роль у цьому процесі надається вихователеві, його вмінню ставити перед дітьми проблемно-пошукові завдання та організовувати елементарну дослідну роботу дітей, надаючи їм максимум самостійності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К. : Ред. журн. "Дошкільне виховання", 1999. – 62 с.
2. Беленька Г. Взаємозв'язок фізичного та інтелектуального розвитку дошкільника в процесі пізнання ним світу природи / Г. Беленька // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка, 2004. - № 4. – С. 55-58.
3. Беленька Г. Здоров'я дитини - від родини / Г. Беленька, О. Богініч, М. Машовець. – К. : СПД Богданова А. М., 2006. – 220 с.
4. Богініч О.Л., Беленька Г.В. Природа і рух.- Київ: Кобза, 2003. - 98 с.
5. Горопаха Н. М. Виховання екологічної культури дітей / Н. М. Горопаха. – Рівне, 2001. - 102 с.
6. Иванова А. И. Методика організації екологічних спостережень і експериментів в дитячому садку: посіб. для працівників дошкільних установ / А. И. Иванова. - М. : ТЦ Сфера, 2004. - 56 с.
7. Кулачківська С. Є. Я – дошкільник: вікові та індивідуальні аспекти розвитку / С. Є. Кулачківська, С. О. Ладивір. – К. : Нора – прінт., 1996. - 115 с.
8. Лисенко Н. В. Організація пошуково-дослідницької роботи в дитячому садку / Н. В. Лисенко. - К. : РУМК, 1990. – 111 с.
9. Поддьяков Н. Н. Мышление дошкольника / Н. Н. Поддьяков. - М., 1997.- 115 с.
10. Поддьяков Н. Н. О развитии элементарных форм мышления в дошкольном возрасте / Н. Н. Поддьяков.- М., 1973. – 190 с.
11. Поддьяков Н. Н. Умственное воспитание детей дошкольного возраста / Н. Н. Поддьяков, Ф. А. Сохин. – М. : Академия, 1998. – 289 с.
12. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Поніманська. - К. : Академ-видав, 2006. - 456 с.
13. Прохорова Л. Н. Организация экспериментальной деятельности дошкольников: метод. рекомендации / Л. Н. Прохорова. — М. : АРКТИ, 2003. – 64 с.
14. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою / Н. Ф. Яришева. – К. : Вища школа, 1993.- 385 с.

АННОТАЦИЯ

ЭКСПЕРИМЕНТИРОВАНИЕ КАК СРЕДСТВО ОРГАНИЗАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Статья посвящена раскрытию сущности эксперимента, как средства организации научно-познавательной деятельности младших дошкольников. Выделены этапы развития экспериментальной деятельности в дошкольном учреждении:

Ключевые слова: предметно-манипулятивной деятельности, ориентировочно исследовательская (поисковая) деятельность, эксперимент, младший дошкольный возраст.

THE SUMMARY

EXPERIMENTATION AS A MEANS OF ORGANIZING ACTIVITIES IN PRE-SCHOOL

The authors elucidate the nature of the experiment, as a means of scientific and cognitive activity of younger preschoolers. Author determined stages of experimental activities in preschools:

Key words: subject-manipulative activity, orientation and research (search) activities, experiment, younger preschool age.